

Beleidskompasformulier voor internetconsultatie

Titel:

Uitvoeringswet Dataverordening

∞ Wie zijn belanghebbenden en waarom?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- Wie zijn direct of indirect belanghebbenden bij het betreffende vraagstuk?

De Dataverordening bevat belangrijke nieuwe regels voor aanbieders van verbonden producten en daaraan gerelateerde diensten, aanbieders van dataverwerkingsdiensten, overheidsinstanties, gegevenshouders en ondernemingen die contractuele bedingen aangaan betreffende toegang en gebruik van gegevens. De regels zijn ook van belang voor de gebruikers van verbonden dataverwerkingsdiensten, verbonden (*internet-of-things*) producten en gerelateerde diensten, die meer controle krijgen over het gebruik van gegevens uit die producten en diensten. De Dataverordening is verder relevant voor rechthebbenden, betrokkenen in de zin van de Algemene verordening gegevensbescherming, nationale autoriteiten en derden die gegevens ontvangen op basis van Unie- of nationaal recht.

Het wetsvoorstel wijst de Autoriteit Consument en Markt (ACM) aan als datacoördinator en toezichthouder op het grootste gedeelte van de Dataverordening. Ook de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) krijgt toezichtstaken. De inhoud van het wetsvoorstel is direct van belang voor hen. Het wetsvoorstel voorziet beide toezichthouders van de benodigde bevoegdheden en bevat daarnaast bepalingen over de samenwerking en gegevensuitwisseling tussen toezichthouders. Het wetsvoorstel heeft ook gevolgen voor de partijen die op grond van de Dataverordening kunnen worden gecertificeerd als geschillenbeslechtsorgaan door de ACM.

- Wie beschikken er over relevante kennis over en ervaring met het vraagstuk?

De hierboven benoemde partijen beschikken over relevante kennis ervaring met het vraagstuk.

- Op welke wijze zijn belanghebbenden tot nu toe in de verschillende fasen van het beleidstraject betrokken?

Vanaf een vroeg stadium zijn toezichthouders, zowel ACM en AP als andere relevante toezichthouders, betrokken om te bekijken hoe het toezicht op de Dataverordening het beste kan worden georganiseerd. Ook is gesproken met andere belanghebbenden, zoals bedrijven, industrieverenigingen, belangenverenigingen en wetenschappers. Door het wetsvoorstel te consulteren, worden ook de overige belanghebbenden in staat gesteld om hun visie te geven.

1. Wat is het probleem?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

a) Wat is het probleem?

Gegevens kunnen van grote maatschappelijke en economische waarde zijn, maar deze potentie wordt momenteel onvoldoende benut. Bovendien is de waarde die wel wordt gecreëerd met gegevens onevenredig verdeeld over de maatschappij. Een beperkt aantal bedrijven profiteert sterk van de waarde die wel wordt gecreëerd met gegevens terwijl een grote groep mensen en bedrijven bijdraagt aan de creatie van die gegevens en baat zou hebben bij (controle over) het gebruik ervan.

b) Wat zijn de oorzaken van het probleem?

Een aantal factoren verhinderen de Europese economie momenteel om gegevens ten volle te benutten. Er is een gebrek aan duidelijkheid wie gebruik mag maken van gegevens uit producten en diensten. Daarnaast gaan kleinere bedrijven vaak akkoord met ongunstige voorwaarden met betrekking tot datatoegang en -uitwisseling vanwege ongelijke marktmacht.

c) Wat is de omvang van het probleem?

Gegevens worden maatschappijbreed gebruikt. Het beperkte gebruik van gegevens belemmert de ontwikkeling van nieuwe producten en diensten, productiviteit en efficiëntie. Ook kan het overheidsinstanties belemmeren in het uitvoeren van hun taken en belemmert het de keuzevrijheid en concurrentie bij aftermarketdiensten voor verbonden producten en dataverwerkingsdiensten. Onduidelijkheid over wie gegevens mogen gebruiken zorgt er bovendien voor dat met name individuen en kleinere bedrijven maar beperkte controle hebben over gegevens uit de producten en diensten die ze gebruiken. De Europese Commissie schat in dat alleen al het stellen van duidelijke regels voor het gebruik van gegevens uit verbonden producten en gerelateerde diensten jaarlijks €196,7 miljard per jaar kan bijdragen aan de Europese economie¹.

d) Wat is het huidige beleid en wat heeft de evaluatie opgeleverd?

Het belangrijkste regulerende kader met betrekking tot gegevens is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Deze beoogt de controle over persoonsgebonden gegevens te versterken. De AVG stelt echter maar beperkte technische eisen aan de manier waarop mensen toegang tot gegevens kunnen krijgen of geven. Voor niet-persoonsgebonden gegevens is er geen horizontaal wettelijk kader die toegang en gebruik tot die gegevens reguleert. Voor concurrentie en keuzevrijheid is mededingingswetgeving het belangrijkste regulerende kader. Ook is er een vrijwillige

¹ [Impact Assessment report and support studies accompanying the Proposal for a Data Act | Shaping Europe's digital future \(europa.eu\)](#)

Ingangsdatum formulier: 1 oktober 2023

gedragscode om overstappen tussen dataverwerkingsdiensten en delen van data te bevorderen, het 'Switching Cloud Providers and Porting Data' (SWIPO)².

Personen en bedrijven hebben in de praktijk maar beperkte controle over het gebruik van gegevens hebben en daarmee wordt de waarde van gegevens onevenredig door een beperkte groep bedrijven wordt benut. Bovendien zijn er nog steeds veelvuldig belemmeringen voor concurrentie en keuzevrijheid in de markt voor dataverwerkingsdiensten, waarvoor de huidige wetgevingsinstrumenten te weinig interventiemogelijkheden bieden. Daarom wordt het noodzakelijk geacht een breed kader voor toegang en gebruik van gegevens uit producten en diensten en het overstappen tussen dataverwerkingsdiensten op te stellen.

In het effectbeoordelingsverslag zijn door de Europese Commissie alternatieve maatregelen onderzocht³. Een minimale interventie met niet bindende maatregelen bestaande uit het ondersteunen van goede voorbeelden en zelfregulering werd niet afdoende geacht om efficiëntere en eerlijke datatoegang en gebruik tot stand te brengen. Een optie om verdergaande maatregelen te nemen, o.a. m.b.t. technische (API) eisen zou substantieel hogere kosten voor datahouders opleveren, en investeringen in verbonden producten negatief beïnvloeden.

- e) Wat gebeurt er als de overheid niets doet (Nuloptie)? Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

De machtspositie van bepaalde dataverwerkingsdiensten blijft waarschijnlijk bestaan en wordt mogelijk groter, evenals de concentratie van gegevens bij een beperkt aantal bedrijven. Het gebrek aan controle over gegevens voor personen en bedrijven zal ook blijven bestaan.

2. Wat is het beoogde doel?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- a) Wat zijn de beleidsdoelen?

De verordening heeft als primaire doel om geharmoniseerde regels voor een eerlijke toegang tot en eerlijk gebruik van gegevens uit producten vast te stellen en belemmeringen voor overstappen en gelijktijdig gebruik van dataverwerkingsdiensten weg te nemen.

- b) Aan welke [duurzame ontwikkelingsdoelen \(sustainable development goals, SDG's\)](#) en [brede welvaartsuitkomsten](#) dragen de doelen bij?

Met name aan SDG 8 (Eerlijk werk en economische groei) en SDG 9 (Industrie, innovatie en infrastructuur), maar het bredere gebruik van gegevens kan ook bijdragen aan SDG 7 (Betaalbare en duurzame energie), SDG 11 (Duurzame steden en gemeenschappen), SDG 12 (Verantwoorde consumptie en productie) en SDG 13 (Klimaatactie)

² [SWIPO – Switching and Porting](#)

³ [Effectbeoordelingsverslag en ondersteunende studies bij het voorstel voor een data verordening | Shaping Europe's digital future \(europa.eu\)](#)

Ingangsdatum formulier: 1 oktober 2023

3. Wat zijn opties om het doel te realiseren?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- a) Wat zijn kansrijke aangrijpingspunten om het doel te realiseren?

De Dataverordening werkt rechtstreeks door in de Nederlandse rechtsorde. De Dataverordening vergt uitvoering door de lidstaten. Binnen die uitvoering is maar beperkte beleidsruimte voor lidstaten. Lidstaten moeten een één of meer bevoegde autoriteiten aanwijzen voor de uitvoering, het toezicht en de handhaving van de verordening. De verordening schrijft voor welke uitvoeringstaken deze autoriteiten tenminste moeten uitvoeren en over welke bevoegdheden voor toezicht en handhaving zij moeten beschikken. De verordening vereist dat de aangewezen autoriteiten hun taken en bevoegdheden volledig onafhankelijk moeten kunnen uitvoeren.

- b) Wat zijn, gegeven de aangrijpingspunten, kansrijke beleidsopties?

Voor het aanwijzen van een autoriteit zijn de kansrijke opties bestuursorganen die hun werkzaamheden volledig onafhankelijk uitvoeren en wiens bestaande wettelijke taken en kennis bij het doel en de inhoud van de Dataverordening aansluiten. Gezien de eis van volledige onafhankelijkheid ligt het in de rede dat dit een zelfstandig bestuursorgaan (hierna: ZBO) is. Als er geen geschikte bestaande ZBO is, zou de oprichting van een nieuwe ZBO kunnen worden overwogen. De aanwijzing van de volgende bestuursorganen (voor onderdelen van de Dataverordening) is overwogen: de ACM, de AP en Rijksinspectie Digitale Infrastructuur (RDI).

- c) Wat is de [beleidstheorie \(doelenboom\)](#) per kansrijke beleidsoptie?

n.v.t.

4. Wat zijn de gevolgen van de opties?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- a) Wat zijn de verwachte gevolgen per beleidsoptie?

De verordening verplicht lidstaten één of meer bevoegde autoriteiten aan te wijzen. Het verschil in gevolgen is beperkt tot de effectiviteit van de gekozen autoriteit in het uitvoeren van haar taken. De verwachting is dat de ACM en de AP dit het beste kunnen doen. De doelen en expertise van de RDI sluiten minder goed aan bij de doelen van de verordening. RDI heeft met betrekking tot verbonden producten en dataverwerkingsdiensten vooral technische expertise, terwijl de verordening zich met name richt op concurrentie, keuzevrijheid en eerlijke toegang tot gegevens. Gezien ACM en AP geschikt zijn voor de beoogde taken is het niet nodig om een nieuwe ZBO op te richten.

- b) Welke [verplichte toetsen](#) zijn van toepassing en wat zijn daarvan de uitkomsten (voor zover bekend)?

Uitvoerbaarheids- en handhaafbaarheidstoetsen (UHT's) door de beoogd toezichthouders zullen na de consultatie plaatsvinden, net als de Regeldruktoets. Een adviesaanvraag bij de Raad voor de Rechtspraak zal ook na de consultatie plaatsvinden. Na de Data Protection Impact Assessment (DPIA) zal aan de AP een wetgevingstoets worden gevraagd.

Wat is de voorkeursoptie?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

a) Wat is het voorstel?

In het wetsvoorstel wordt de ACM aangewezen als datacoördinator en bevoegde autoriteit op alle onderdelen van de verordening behalve hoofdstuk 5. AP wordt aangewezen als de bevoegde autoriteit op hoofdstuk 5, dat betrekking heeft op het beschikbaar stellen van gegevens aan overheidsinstanties en EU-instellingen in gevallen van uitzonderlijke noodzaak.

b) Hoe houdt het voorstel rekening met:

- [doeltreffendheid](#) en [doelmatigheid](#);
- uitvoerbaarheid voor alle relevante partijen (inclusief [doenvermogen](#), [regeldruk](#) en [handhaving](#));
- brede maatschappelijke impact?

De verwachting is dat deze ZBO's de taken die voortvloeien uit de Dataverordening doeltreffend en doelmatig kunnen uitvoeren. De ACM en de AP beschikken over voldoende relevante kennis en expertise en er zijn raakvlakken met hun andere wettelijke taken. Er is rekening gehouden met de uitvoerbaarheid en beide partijen zijn ook bij het opstellen van dit ontwerpvoorstel betrokken. Bovendien zullen zij nog worden gevraagd om uitvoerbaarheids- en handhaafbaarheidstoetsen (UHT's) uit te voeren. Bij het vormgeven van de onderzoeks- en handhavingsbevoegdheden is ook rekening gehouden met de doeltreffendheid en doelmatigheid en uitvoerbaarheid voor de toezichthouders.

c) Wat zijn de risico's en onzekerheden van dit voorstel?

Gezien de raakvlakken tussen met name hoofdstuk 2 van de Dataverordening en de AVG is samenwerking tussen deze toezichthouders belangrijk om tot een consistente en sluitende toezichtspraktijk omtrent het gebruik van gegevens te komen.

d) Hoe ziet de voorgenomen [monitoring en evaluatie](#) eruit?

Het wetsvoorstel zelf voorziet niet in evaluatie. De onderhavige Dataverordening voorziet wel in evaluatie. De verordening zal uiterlijk 12 september 2028 worden geëvalueerd. De lidstaten leveren hiervoor informatie aan bij de Europese Commissie.